

De heerlijkheid des HEREN

M. van Veelen

Voor veel mensen is het kerstfeest een feest van het licht. In het kerstevangelie dat Lucas ons vertelt, wordt het woord *licht* niet gebruikt. Lucas vertelt dat de *heerlijkheid des HEREN* de herders omstraalde. Dat bericht zal wel de voornaamste reden zijn waarom men vanouds kerst en licht met elkaar heeft verbonden. Die verbinding doet overigens nogal tekort aan het kerstevangelie. De heerlijkheid des HEREN is heel wat meer dan 'licht'.

Mozes

We mogen wel aannemen dat de herders het grote belang van de kerstnacht onmiddellijk hebben ingezien. Zij kenden de Schriften. Ze hebben geweten wat het betekent, als de heerlijkheid des HEREN op aarde verschijnt. Want dat gebeurde maar hoogst zelden. Eigenlijk alleen op de grote momenten van de geschiedenis van Gods heil. Dan verscheen de HERE zelf aan zijn volk. Hij, die een ontoegankelijk licht bewoont.

Maar de HERE verscheen nooit onverhuld. Niemand heeft ooit God gezien. Zelfs Mozes niet. En met hem sprak de HERE 'onder vier ogen'. Daarna weerkaatste het gezicht van Mozes de heerlijkheid van de HERE. De glans daarvan verblindde de Israëlieten. Daarom moest Mozes zijn gezicht met een doek bedekken (Ex. 34:29v).

Eens heeft de HERE Mozes wel heel dicht bij Zich laten komen. Daarvan lezen we in Ex. 33:18-23. Mozes vraagt daar van de HERE de garantie dat Hij verder zal gaan met Israël na de zonde met het gouden kalf: "Doe mij toch uw heerlijkheid zien." Dan komt de HERE Mozes heel ver tegemoet. Hij gaat aan Mozes voorbij, terwijl Hij hem met zijn hand bedekt: "Gij zult Mij van achteren zien, maar mijn aangezicht zal niet gezien worden."

Wolk en vuur

Als de HERE aan het volk Israël verschijnt, houdt Hij afstand tussen Zich en zijn volk. Dan hult Hij zich als het ware in een mantel van vuur en rook, van licht en wolk. Psalm 97:2 geeft het mooi weer:

"Rondom Hem zijn wolken en donkerheid,
gerechtigheid en recht zijn de grondslagen van zijn troon.

Vuur gaat voor zijn aangezicht uit
en zet zijn tegenstanders in vuur en vlam."

Daar staat het heel mooi bij elkaar: aan de ene kant wat mensen zien bij de verschijning van de heerlijkheid des HEREN: wolken en vuur. Aan de andere kant is er dat, waar deze verschijning voor staat: recht en gerechtigheid. Dat is vooral het optreden van de HERE, waarmee Hij zijn volk *recht verschaft*, zijn verlossing. Dat optreden gaat ten koste van zijn tegenstanders; die worden in vuur en vlam gezet.

De basis voor dit verlossende optreden van de HERE heeft Hij gelegd toen Hij zijn verbond sloot met Abraham. Een rokende oven met een vurige fakkel ging toen tussen de stukken van Abrahams dieren door (Gen. 15). Op dat verbond kwam de HERE terug toen Hij aan Mozes verscheen bij de brandende braamstruik (Ex. 3).

Verschijningen

Laten we eens nalezen wanneer Israël de heerlijkheid des HEREN te zien heeft gekregen.

Daar zijn in de eerste plaats de momenten van Gods recht en gerechtigheid. Momenten dat de HERE verlossend ingrijpt in het leven van zijn volk. Vooral de woestijnreis wordt daardoor gestempeld. De heerlijkheid des HEREN verscheen in de vorm van een wolk, toen de HERE het manna aan Israël gaf (Ex. 16:10). Zij was er opnieuw toen Hij water uit de rots liet komen (Num. 20:6). Paulus schrijft later dat het manna en het water uit de rots geestelijk voedsel en geestelijke drank waren, omdat dit verlossend ingrijpen ten diepste verlossing *door Christus* is geweest. Er was ook toen geen heil buiten Christus.

Bij de wetgeving en de verbondssluiting op de Sinaï verschijnt de HERE in grote majesteit. De berg beeft en is bedekt met een zware wolk. Er zijn bliksemstralen en donderslagen. Een zeer luid bazuingeschal wordt gehoord. Het volk beeft. Dan laat de HERE de Tien Woorden van zijn verbond horen (Ex. 19:16v; Ex. 24:15v).

Gods woning

De band van het verbond wordt door de HERE nog verder bekrachtigd, doordat Hij voor Zich een woning laat maken temidden van zijn volk. Wanneer de tabernakel gereed is, neemt de HERE deze woning in bezit. Zijn heerlijkheid vervult de tabernakel met een wolk, zodat zelfs Mozes er niet binnen kan gaan (Ex. 40:34v). Het kan eigenlijk niet dat God, die een verterend vuur is, woont bij de mensen, wanneer die mensen *zondige* mensen zijn.

Daarom staat er in de voorhof van Gods woning het altaar. Zo graag wil de HERE bij zijn volk wonen, dat Hij zelf zorgt voor de verzoening van hun zonden. Wanneer de priesters, die de dienst van de verzoening zullen verrichten, worden ingewijd, is het dan ook de HERE zelf die met zijn heerlijkheid verschijnt. Met zijn eigen vuur verteert Hij het offer op het altaar (Lev. 9:23v).

Wanneer Salomo zijn tempel inwijdt, worden deze gebeurtenissen herhaald (1 Kon. 8:11; 2 Kron. 5:14; 2 Kron. 7:1). Maar het is geen echte herhaling: de HERE is verder gekomen, van een tent naar een huis van hout en steen; van een woning voor de reis naar een woning van de rust.

Gericht

Intussen is er ook die andere kant van de heerlijkheid des HEREN. De HERE oefent gericht over zijn tegenstanders. Met name over zijn vijanden in zijn eigen volk, de verbondsbrekers. Zijn vuur verteert niet alleen Aärons offers, maar het doodt ook zijn beide zonen als die het met zijn dienst wat minder nauw nemen. Bedenk dat dit de eerste zonde was in de geschiedenis van de dienst van de verzoening (Lev. 10:1-5).

Ook is de heerlijkheid des HEREN verschenen toen de twaalf spionnen verslag uitbrachten. De tien ongelovige spionnen werden door een plaag gedood (Num. 14:10). Opvallend in deze geschiedenis is de eed van de HERE: "Zo waar Ik leef en de heerlijkheid des HEREN *de ganse aarde vervullen* zal ..." (Num. 14:21). Dit zegt de HERE juist op het moment dat Israël in ongeloof weigert zijn beloofde stukje van de aarde voor Hem in bezit te nemen. Dat geeft deze eedsformule een heel diepe zin. Geen wonder dat Psalmen en Profeten er vaak op terugkomen. We horen de echo van dit woord als refrein in de Psalmen 57, 72 en 108 en in Hab. 2:14.

De HERE laat zich door tegenstand niet van zijn stuk brengen, Hij zet door, dwars tegen alle tegenstand in. Daarom verschijnt Hij met de heerlijkheid des HEREN tegenover de bende van Korach en het morrende Israël (Num. 16:19,42) en weer vallen er door de plaag; veertienduizend zeventienhonderd zelfs!

Ballingschap en herstel

Van gericht spreekt ook het visioen van de heerlijkheid des HEREN dat Ezechiël ziet (Ez. 1,2,3, 10 en 11). De heerlijkheid des HEREN die eens Salomo's tempel in bezit had genomen, verlaat stad en tempel in de dagen van de ballingschap. Dan woont de HERE niet meer bij zijn volk in Sion.

Jesaja mag profeteren van herstel van de verbondsverhoudingen na de ballingschap. Hij tekent de verlossing van de terugkeer in termen van de woestijnreis: uw heil zal voor u uitgaan en de heerlijkheid des HEREN zal uw achterhoede zijn (zie ook Jes. 40:5; 60:1v; Zach. 2:8).

Ezechiël ziet een nieuwe, grotere en rijkere tempel en opnieuw vervult de heerlijkheid des HEREN het huis (Ez. 43:4v; 44:5).

De herders

Het zal niemand verbazen dat de herders "vreesden met grote vreze". Daar zagen zij de heerlijkheid des HEREN. Niet van verre, maar het omscheen hen, ze stonden er midden in. Toch hoeven zij niet opzij, zoals Mozes bij de inwijding van de tabernakel en de priesters bij de ingebruikname van de tempel van Salomo. Hoe kan dat? Omdat op dat moment in Bethlehem Gods Zoon in de kribbe ligt. Een mensje zonder enige heerlijkheid. En toch: "in Hem woont al de volheid van de Godheid lichamelijk" (Kol. 2:9).

De apostelen hebben zijn heerlijkheid aanschouwd. Maar Hij wilde verhoogd worden aan het kruis om voor al de zijnen de heerlijkheid te verwerven. "Breek deze tempel af ..."

Dat alles moest het Kind in de kribbe nog gaan doen. Daarom omschijnt de heerlijkheid des HEREN de herders slechts kort.

En wij

De Here Jezus Christus heeft zijn verzoenend werk gedaan. Hij is met een wolk naar de hemel gegaan. Daar is Hij gezeten in heerlijkheid. Maar Hij heeft de Heilige Geest uitgestort over heel zijn volk. Toen werden tongen als van vuur gezien op ieder van hen. God woont nu niet meer in een huis van hout en steen. Hij is nog verder gekomen dan bij Salomo, want God de Heilige Geest woont in zijn gemeente. Wie in Christus geloven, zijn een tempel van de Heilige Geest (1 Kor. 6:19).

In de bedeling van de Geest wordt Gods heerlijkheid nu zonder enige bedekking geopenbaard in het evangelie van Jezus Christus (2 Kor. 3:1-18). De rijkdom daarvan is nauwelijks te peilen: "wij *allen*, die met een aangezicht waarop geen bedekking meer is, de heerlijkheid des HEREN weerspiegelen, veranderen (...) van heerlijkheid tot heerlijkheid door de Here die Geest is."

Straks

Er komt nòg meer bij. Straks komt onze Here Jezus terug. Dan neemt Hij het Nieuwe Jeruzalem mee. Daarin is geen apart huis voor God dat met de heerlijkheid des HEREN vervuld is. "En een tempel zag ik in haar niet, want de Here God, de Almachtige is haar tempel en het Lam." Het ogenblik van om-schijnen bij de herders bij Bethlehem is dan een permanent om-wonen geworden. "En de stad heeft de zon en de maan niet nodig dat die haar beschijnen, want de heerlijkheid Gods verlicht haar en haar lamp is het Lam" (Openb. 21:22,23).

Met de woorden van Ps. 97:2: dan heeft de HERE eindelijk volledig recht verschaft aan zijn volk. Door het Lam, dat geslacht is en dat de boekrol van zijn gerichten heeft geopend (Openb. 6). Dan heeft de HERE eveneens zijn tegenstanders volledig in vuur en vlam gezet, want "in haar zal niets onreins binnenkomen en niemand die gruwel en leugen doet (vgl. Openb. 22:15), maar alleen zij die geschreven zijn in het boek des levens van het Lam" (Openb. 21:27).